

Asia: VN/1227/2024

Hallituksen esitys jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuutta koskevaksi lainsäädännöksi

Osaamistiedot

Onko ehdotettu laki valtakunnallisesta jatkuvan oppimisen osaamistietovarannosta selkeä? Jos ei, mikä siinä on epäselvää?

Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan ehdotettu laki on pääosin selkeä. Ennen osaamisprofiilin laatimista käyttäjää tulee tiedottaa selkeästi ja ymmärrettävästi annettavien tietojen rajoituksista ja vaikutuksesta hänen henkilötietojensa suojaan, ja palvelun tietoturva on varmistettava mahdollisimman kattavasti.

Onko teillä huomioita osaamistietojen hyödyntämismahdollisuuksista ja reunaehdoista pykälissä 7 ja 8?

Helsingin kaupunki nostaa esille, että ehdotettu 8 pykälä on ristiriidassa tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 2 kohdan kanssa. Jos henkilötietoja on julkaistu ja jos henkilö käyttää oikeuttaan tulla unohtetuksi, 17 artiklan mukaan rekisterinpitäjän on lähtökohtaisesti ilmoitettava tästä muita rekisterinpitäjiä, joille tietoa on luovutettu. Ehdotetussa 8 pykälässä kuitenkin todetaan, että suostumuksen peruminen ei vaikuttaisi aikaisempiin luovutuksiin. Tämä johtaisi tilanteeseen, jossa rekisterinpitäjä joutuu valitsemaan kumpaa lakia soveltaa ja kansallisen lain noudattaminen rikkoisi pakottavaa EU-normistoa.

Muita huomioita ehdotetusta osaamistietovarantoa koskevasta sääntelystä?

Sivulla 15 (2.3.1 Valtakunnalliset opinto- ja tutkintorekisterit) todetaan nykytilasta, että ”Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat muun muassa koulutuksen ja opetuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät sekä Opetushallitus”. Tämä koskee nykytilaa, ja lakiehdotuksen pykälässä 5 ei opetuksen järjestäjää ole mainittu yhteisrekisterinpitäjänä. Sen sijaan mainitaan, että alkuperäisellä rekisterinpitäjällä on vastuu alkuperäisten tietojen eheydestä. Helsingin kaupunki katsoo, että tämä on mainintana perusteltu, mutta vastuu siitä, että tähän on olemassa siirtomekanismit ja järjestelmät, tulee olla Opetushallituksella tai muulla yhteisrekisterinpitäjällä. Edelleen Helsingin kaupunki katsoo, että Opetushallituksella tai yhteisrekisterinpitäjällä tulee olla vastuu suostumuksen keräämisestä.

Koulutustarjonnan tiedot

Onko opinto- ja tutkintorekisterilakiin ehdotettu luku jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan tietovarannosta selkeä? Jos ei, mikä siinä on epäselvää?

Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan luku on selkeä.

Onko palveluun sisällytettävä, pykälien 22 b ja 22 c mukainen koulutustarjonta tarkoituksenmukainen?

Helsingin kaupunki katsoo, että palvelun käyttäjän tulee saada tarvittaessa ehdotuksia myös ammatillisen koulutuksen tutkinnon osista ja tutkinnon osaa pienemmistä osaamiskokonaisuuksista, joiden avulla yksilö voi kehittää osaamistaan joustavasti. Osaamispolku-palvelun hyödyntäminen yksilön osaamisen kehittämisessä voi edellyttää myös ammatillisen koulutuksen tutkinnon osien ja osa-alueiden sisältämän osaamisen täsmällisempää sanoittamista.

Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että osaamisprofiilin tietoja voi hyödyntää myös osana ammatillisen koulutuksen henkilökohtaistamista ja osaamisen tunnistamista.

Muita huomioita ehdotetusta koulutustarjonnan tietovarantoa koskevasta sääntelystä?

Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan hallituksen esitys on kannatettava ja koulutustarjonnan tietojen tallentaminen voi parantaa koulutusten näkyvyyttä ja saavutettavuutta. Tämän lisäksi koulutuksen järjestäjät voivat hyödyntää palvelun tarjoamaa dataa strategisessa suunnittelussa ja koulutusten kehittämisessä.

Helsingin kaupunki korostaa, että opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ei tarvitsisi tallentaa uuteen koulutustarjonnan tietovarantoon tietoa sellaisesta koulutustarjonnasta, joka on jo kertaalleen tallennettu opiskelijavalintarekisteriin.

Koulutuksen tai opetuksen järjestäjän olisi tallennettava koulutustarjonnan tietovarantoon myös sellaisia tietoja, joita ei ole kattavasti tallennettuna nykyiseen opiskelijavalintarekisteriin. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi aikuisten perusopetus sekä ammatillisen koulutuksen tutkinnon osat. Myöskään ylioppilastutkintoja ei nykyisin tallenneta opiskelijavalintarekisteriin. Koulutuksen järjestäjät voivat myös vapaaehtoisesti tallentaa tietovarantoon tietoa muun täydennyskoulutuksen tarjonnasta, kuten esimerkiksi ammatillisen koulutuksen tutkinnon osia pienemmistä osaamiskokonaisuuksista. Taiteen perusopetuksen ja vapaan sivistystyön osalta kattavampi koulutustarjonnan tietojen tallentaminen olisi myös mahdollista, mutta vapaaehtoista koulutuksen järjestäjille. Koulutustarjontatiedon tallentamisesta aiheutuu koulutuksen järjestäjälle hallinnollista lisätyötä. Opetushallituksella tulee olla velvollisuus ohjeistaa ja neuvoa koulutuksenjärjestäjiä tämän lisätyön toteuttamisessa.

Helsingin kaupunki painottaa myös ruotsinkielisten koulutusvaihtoehtojen näkyvyyttä tarjonnassa sekä kielivalinnan esilletuomista ja huomioimista tarjonnan esittelyjärjestelmien rakentamisessa. Moni maahanmuuttotaustainen käyttäjä hyötyisi myös englanninkielisestä palvelusta.

Muita huomioita

Muita huomioita hallituksen esityksen luonnoksesta:

Hallituksen esitykseen sisältyvä ajatus tiedonsiirron tehostamisesta ja omadata-periaatteen edistämisestä on Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan kannatettava. Yksilön mahdollisuus hallita ja jakaa omia tietojaan eri tarkoituksiin tukee osaamisen kehittämistä sekä työllistymistä. Ilman toimivia rajapintaratkaisuja ja tehokasta tiedonsiirtoa eri tietovarantojen ja palvelujen välillä Osaamispolku-palvelua ei voida hyödyntää tehokkaasti ja käyttäjälähtöisesti.

Helsingin kaupunki on huolissaan haavoittuvassa asemassa olevien yksilöiden digitaalisesta syrjäytymisestä. Helsingin kaupunki painottaa, että osaamispalvelun sisällölliseen ja tekniseen saavutettavuuteen sekä tekoälyjärjestelmän datan laatuun tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Vesa Heidi
Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala